

خدمات تحویل مدرک در کتابخانه

با محوریت کتابخانه‌های دانشگاه تبریز

زهرا میرزایی

مؤسسه انتشاراتی پویه مهر اشراق

بهار: ۱۳۹۲

سرشناسه: میرزایی، زهرا، ۱۳۶۳ دی
عنوان و نام پدیدآور: خدمات تحویل مدرک در کتابخانه با محوریت کتابخانه‌های دانشگاه تبریز / زهرا میرزایی.
مشخصات نشر: تهران مؤسسه فرهنگی هنری پویه مهر اشراق، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص: جدول، نمودار
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: مدرک‌رسانی
موضوع: امانت بین کتابخانه‌ها - ایران
موضوع: نظام امانت کتابخانه‌ها - ایران
موضوع: کتابخانه‌های الکترونیکی - ایران
موضوع: کتابخانه‌های دانشگاهی - ایران - تبریز
رده‌بندی کنگره: ۱۳۱۲ خ ۲ م ۷۱۱/۹۵ Z
رده‌بندی دیویی: ۲۵/۶ - شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۵۶۱۵۲

عنوان: خدمات تحویل مدرک در کتابخانه

مؤلف: زهرا میرزایی

ناشر: پویه مهر اشراق

چاپ: اول، بهار ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۴۲۱-۳-۶

لیتوگرافی و چاپ: شمیم

مقدمه

امروزه گسترش دانش بشری، محدودیت امکانات مالی و فیزیکی کتابخانه‌ها و افزایش روزافزون بهای منابع اطلاعاتی، کتابخانه‌ها را در زمینه تهیه منابع اطلاعاتی مورد نیاز کاربران خود با مشکل مواجه ساخته، به گونه‌ای که هیچ کتابخانه‌ای نمی‌تواند نیازهای اطلاعاتی کاربران خود را به تنهایی برآورده سازد و خودکفا بودن کتابخانه‌ها به مفهوم داشتن همه مدارک، نه امکان‌پذیر و نه مقرون به صرفه است. از این رو سیاست کتابخانه‌ها از مالکیت بر منابع به دسترسی به منابع اطلاعاتی تغییر یافته است. همکاری بین کتابخانه‌ای در زمینه اشتراک منابع و ارائه خدمات تحویل مدرک، یکی از مهم‌ترین شیوه‌های تحقق این سیاست است. علاوه بر این، پیشرفت‌های اخیر در زمینه فناوری‌های اطلاعاتی تأثیر عمیقی بر خدمات کتابخانه‌ها به ویژه خدمات تحویل مدرک در سراسر دنیا نهاده است. کتابخانه‌ها با ارائه خدمات تحویل مدرک به صورت الکترونیکی می‌کوشند در کمترین زمان به اطلاعات مورد نیاز خود دست یابند. یکی از کتابخانه‌هایی که پیاده‌سازی این سیاست در آن به جا و با ارزش تلقی می‌شود کتابخانه‌های دانشگاهی است.

بر این اساس، در این کتاب سعی شده است تا کتابخانه‌های دانشگاهی شهر تبریز را که دارای مجموعه‌های غنی و با قدمت هستند از نظر همکاری بین کتابخانه‌ای و خدمات تحویل مدرک و امکانات و شرایط لازم برای ارائه این خدمات مورد بررسی قرار دهیم.

در پایان لازم می‌دانم از آقای دکتر داریوش مطلبی معاون محترم خانه کتاب و آقای دکتر مهدی علیپور معاون محترم پژوهشی نشریه کتاب ماه کلیات که در تدوین این کتاب بنده را یاری رساندند تشکر و قدردانی کنم.

فهرست مطالب

مقدمه	۵
-------	---

فصل اول

۱- بیان مسئله	۱۹
۲- اهداف و فایده پژوهش	۲۰
۱-۲-۱ اهداف کلی	۲۰
۱-۲-۲ اهداف ویژه	۲۰
۱-۲-۳ فایده پژوهش	۲۱
۳- تعریف عملیاتی اجزای پژوهش	۲۱
۴- فرضیه پژوهش	۲۲
۵- متغیرهای پژوهش	۲۳
۶-۱ سولات اساسی	۲۳
۶-۱ جامعه آماری	۲۴
۸-۱ نمونه گیری	۲۴

فصل دوم

۱-۲ مقدمه	۲۶
۲-۲ اتخاذ سیاست دسترسی به جای نگهداری	۲۷

- ۲-۳ روشهای انتقال اسناد ۲۹
- ۲-۳-۱ پست ۳۰
- ۲-۳-۲ دورنگار ۳۰
- ۲-۳-۳ انتقال دیجیتالی ۳۱
- ۲-۳-۴ پایگاه انتقالی متن کامل ۳۱
- ۲-۳-۵ نشر الکترونیکی ۳۲
- ۲-۳-۶ کارگزاران اطلاعاتی (ارائه کنندگان خدمات تحویل مدرک) ۳۲
- ۲-۴ آشنایی با ایک کتابخانه ۳۳
- ۲-۵ همکاری بین کتابخانه‌ها ۳۴
- ۲-۶ تاریخچه همکاری بین کتابخانه ای در ایران ۳۵
- ۲-۷ انواع همکاری بین کتابخانه ها ۳۶
- ۲-۸ امانت بین کتابخانه ای ۳۷
- ۲-۹ شرایط لازم برای موفقیت در برنامه همکاری بین کتابخانه‌ها ۳۸
- ۲-۱۰ پیش زمینه های همکاری ۳۹
- ۲-۱۱ رهنمودهای ایفلا برای امانت بین کتابخانه‌ای ۳۹
- ۲-۱۱-۱ مسئولیت ملی ۳۹
- ۲-۱۱-۲ نظام ملی امانت دهی ۴۰
- ۲-۱۱-۳ خط مشی امانت در سطح بین المل ۴۱
- ۲-۱۱-۴ ارسال درخواست ۴۲
- ۲-۱۱-۵ پاسخگویی به درخواست ۴۴
- ۲-۱۱-۶ حق مولف ۴۵
- ۲-۱۱-۷ مسئولیت مواد به امانت رفته ۴۶
- ۲-۱۱-۸ هزینه ها و پرداخت‌ها ۴۸

۴۹	۱۲-۲ تحویل مدرک
۵۱	۱۳-۲ انواع خدمات تحویل مدرک
۵۳	۱۴-۲ کتابخانه دیجیتالی
۵۳	۱-۱۴-۲ سایت مجموعه های دیجیتالی
۵۴	۱۵-۲ تحویل مدرک الکترونیکی
۵۵	۱-۱۵-۲ مزایای تحویل مدرک الکترونیکی
۵۶	۲-۱۵-۲ معایب تحویل مدرک الکترونیکی
۵۷	۱۶-۲ الگوی خدمات تحویل مدرک
۵۷	۱۷-۲ شرایط خدمات تحویل مدرک
۵۸	۱۸-۲ مراحل تحویل مدرک
۶۰	۱۹-۲ انواع فرمها در فرایند تحویل مدرک
۶۲	۲۰-۲ شیوه ارسال درخواست و دریافت پاسخ در تحویل مدرک
۶۴	۲۱-۲ انواع اطلاعات مورد نیاز برای تکمیل فرم درخواست
۶۵	۲۲-۲ ابزارها و منابع مکان یابی
۶۶	۲۳-۲ اولویتهای انتخاب کارگزاران خارجی
۶۷	۲۴-۲ گرد آوری و مستندسازی منابع تهیه شده از خارج
۶۷	۲۵-۲ مسایل تحویل مدرک در کشورهای در حال توسعه
۶۹	۲۶-۲ طراحی نظامهای تحویل مدرک
۷۰	۲۷-۲ آنچه نظامهای تحویل مدرک موفق را
۷۱	۲۸-۲ ویژگیهای نظامهای تامین مدرک
۷۱	۲۹-۲ وضعیت خدمات تحویل مدرک در جهان و ایران
۷۱	۱-۲۹-۲ در خارج
۷۱	۱-۲۹-۲ بریتانیا

۷۳	۲۹-۱-۲ کالیفرنیا.....
۷۴	۲۹-۱-۳ کانادا.....
۷۵	۲۹-۲ ایران.....
۷۵	۲۹-۲-۱ پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران.....
۷۷	۲۹-۲-۱-۱ امانت بین کتابخانه‌ها (طرح امین).....
۷۸	۲۹-۲-۱-۲ طرح عضویت فراگیر کتابخانه‌ها (طرح غدیر).....
۷۹	۲۹-۲-۲ کتابخانه منطقه ای علوم و تکنولوژی شیراز.....
۸۰	۲۰-۲ کتابخانه های دانشگاهی.....
۸۱	۲-۳۱ انواع کتابخانه های دانشگاهی.....
۸۱	۲-۳۲ جامعه کتابخانه های دانشگاهی.....
۸۲	۲-۳۳ مجموعه کتابخانه های دانشگاهی.....
۸۳	۲-۳۴ اهداف و وظایف کتابخانه های دانشگاهی.....
۸۳	۲-۳۵ خدمات کتابخانه های دانشگاهی.....
۸۴	۲-۳۶ کتابخانه های دانشگاهی در ایران.....
۸۶	۲-۳۷ کتابخانه های دانشگاهی در تبریز.....
۸۶	۲-۳۷-۱ کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه صنعتی سهند.....
۸۹	۲-۳۷-۲ کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تبریز.....
۹۰	۲-۳۸ پیشینه پژوهش.....
۹۰	۲-۳۸-۱ پیشینه پژوهش در ایران.....
۹۷	۲-۳۸-۲ پیشینه پژوهش در خارج.....

فصل سوم

۱۰۵	۳-۱ مقدمه.....
۱۰۶	۳-۲ روش پژوهش.....

۳-۳	جامعه آماری.....	۱۰۶
۳-۴	روش نمونه‌گیری.....	۱۰۷
۳-۵	روش جمع‌آوری اطلاعات.....	۱۰۷
۳-۶	روشهای آماری تجزیه و تحلیل یافته‌ها.....	۱۰۸
۳-۷	روایی و پایایی تحقیق.....	۱۰۹
۳-۷-۱	روایی تحقیق.....	۱۰۹
۳-۷-۲	پایایی تحقیق.....	۱۱۰
۳-۸	محدودیت‌های پژوهش.....	۱۱۱

فصل چهار

۴-۱	مقدمه.....	۱۱۵
۴-۲	تجزیه و تحلیل یافته‌ها.....	۱۱۶

فصل پنجم

۵-۱	مقدمه.....	۱۶۱
۵-۲	پاسخ به پرسشهای پژوهش.....	۱۶۲
۵-۳	آزمون فرضیه.....	۱۸۵
۵-۳-۱	فرضیه ۱.....	۱۸۵
۵-۳-۲	فرضیه‌های فرعی تحقیق.....	۱۸۷
۵-۴	نتیجه‌گیری.....	۱۸۸
۵-۵	پیشنهادهای مبتنی بر یافته‌ها و پرسشهای پژوهش.....	۱۹۰
۵-۶	پیشنهادهای برای تحقیقات آتی.....	۱۹۱
	فهرست منابع فارسی.....	۱۹۳

فهرست منابع لاتین.....	۱۹۷
چکیده لاتین.....	۱۹۹

فهرست جداول

جدول (۱-۳): تناظر پرسشهای اساسی با پرسشهای پرسشنامه.....	۱۰۹
جدول (۲=۳): پایایی متغیرهای پژوهش.....	۱۱۱
جدول (۱-۴): فراوانی پاسخگویان براساس جنسیت.....	۱۱۶
جدول (۲-۴): فراوانی پاسخگویان براساس میزان تحصیلات.....	۱۱۷
جدول (۳-۴): فراوانی پاسخگویان براساس مدرک تحصیلی.....	۱۱۸
جدول (۴-۴): فراوانی خدمات تحویل مدرک در کتابخانه‌ها.....	۱۱۹
جدول (۵-۴): فراوانی ضرورت وجود خدمات تحویل مدرک.....	۱۲۰
جدول (۶-۴): فراوانی امکان بکارگیری نیروی انسانی.....	۱۲۲
جدول (۷-۴): فراوانی میزان آشنایی کارکنان با فناوری اطلاعات.....	۱۲۳
جدول (۸-۴): مقایسه میانگین نمره میزان آشنایی در بین کارکنان با میانگین فرضی ۶.....	۱۲۵
جدول (۹-۴): فراوانی میزان امکانات نرم افزاری کتابخانه‌ها.....	۱۲۶
جدول (۱۰-۴): مقایسه میانگین نمره امکانات نرم افزاری با میانگین فرضی ۶.....	۱۲۷
جدول (۱۱-۴): توزیع فراوانی میزان امکانات سخت افزاری.....	۱۲۸
جدول (۱۲-۴): مقایسه میانگین نمره امکانات سخت افزاری با میانگین فرضی.....	۱۲۹
جدول (۱۳-۴): توزیع فراوانی بودجه اختصاص یافته به بخش خدمات تحویل مدرک.....	۱۳۰

جدول (۴-۱۴):	توزیع فراوانی استفاده از کارگزاران خارجی	۱۳۲
جدول (۴-۱۵):	توزیع فراوانی استفاده از کارگزاران داخلی	۱۳۴
جدول (۴-۱۶):	توزیع فراوانی استفاده از نظامهای همکاری بین کتابخانه‌ای	۱۳۶
جدول (۴-۱۷):	توزیع فراوانی استفاده از طرح امین	۱۳۷
جدول (۴-۱۸):	توزیع فراوانی استفاده از طرح غدیر	۱۳۸
جدول (۴-۱۹):	توزیع فراوانی روشهای ارسال درخواست متقاضی	۱۳۹
جدول (۴-۲۰):	توزیع فراوانی روشهای تحویل مدرک	۱۳۱
جدول (۴-۲۱):	توزیع فراوانی میزان موفقیت نظام تهیه و تحویل مدرک	۱۴۲
جدول (۴-۲۲):	توزیع فراوانی گویه‌های موانع انسانی	۱۴۴
جدول (۴-۲۳):	توزیع فراوانی موانع انسانی	۱۴۵
جدول (۴-۲۴):	توزیع فراوانی گویه های موانع مالی	۱۴۶
جدول (۴-۲۵):	توزیع فراوانی موانع مالی	۱۴۷
جدول (۴-۲۶):	توزیع فراوانی گویه های موانع سازمانی	۱۴۸
جدول (۴-۲۷):	توزیع فراوانی موانع سازمانی	۱۴۹
جدول (۴-۲۸):	توزیع فراوانی مدت زمان دریافت پاسخ از خارج از کشور	۱۵۱
جدول (۴-۲۹):	توزیع فراوانی مدت زمان دریافت پاسخ از داخل کشور	۱۵۲
جدول (۴-۳۰):	توزیع فراوانی امکان ایجاد خدمات تحویل مدرک دیجیتال	۱۵۳

جدول (۴-۳۱): توزیع مجموع فراوانی امکان ایجاد خدمات تحویل مدرک	
دیجیتال.....	۱۵۳
جدول (۴-۳۲): موفقیت نظام خدمات تحویل مدرک کتابخانه‌ها از نظر	
کارکنان بر حسب جنسیت.....	۱۵۶
جدول (۴-۳۳): موفقیت نظام تحویل مدرک از نظر کارکنان بر حسب	
مدرک تحصیلی.....	۱۵۷

فهرست نمودارها

نمودار (۴-۱): درصد فراوانی پاسخگویان براساس جنسیت.....	۱۱۶
نمودار (۴-۲): درصد فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات.....	۱۱۷
نمودار (۴-۳): درصد فراوانی پاسخگویان براساس مدرک تحصیلی.....	۱۱۸
نمودار (۴-۴): درصد فراوانی خدمات تحویل مدرک در کتابخانه‌ها.....	۱۲۰
نمودار (۴-۵): درصد فراوانی ضرورت وجود خدمات تحویل مدرک	۱۲۱
نمودار (۴-۶): درصد فراوانی امکان بکارگیری نیروی انسانی برای ارائه	
خدمات.....	۱۲۲
نمودار ۴-۷: میانگین پاسخ‌های آزمودنی‌های نسبت به میزان آشنایی	
کارکنان با فناوری اطلاعات.....	۱۲۴
نمودار ۴-۱۳: فراوانی درصد بوجه اختصاصی به خدمات تهیه و	
تحویل مدرک.....	۱۳۱
نمودار ۴-۱۷: توزیع فراوانی استفاده از طرح امین.....	۱۳۸
نمودار ۴-۱۸: توزیع فراوانی استفاده‌کنندگان از طرح غدیر.....	۱۳۹
نمودار ۴-۱۹: توزیع روش درخواست به صورت حضوری روش‌های	
تحویل مدرک به متقاضی.....	۱۴۰
نمودار ۴-۲۱: توزیع فراوانی موفقیت نظام کتابخانه‌ها در ارائه خدمات.	۱۴۳

نمودار ۴-۲۳- توزیع فراوانی موانع انسانی	۱۴۶
نمودار ۴-۲۵- توزیع فراوانی موانع مالی	۱۴۸
نمودار ۴-۲۷- توزیع فراوانی موانع سازمانی	۱۵۰
نمودار ۴-۲۸- توزیع فراوانی دریافت پاسخ از خارج از کشور	۱۵۱
نمودار توزیع فراوانی دریافت پاسخ از داخل کشور	۱۵۲
نمودار ۴-۳۱- توزیع مجموع فراوانی امکان ایجاد خدمات تحویل	
دیجیتال در کتابخانه	۱۵۴